

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה.

הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

1. יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
2. אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.
3. אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
4. לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
5. **אין לתלוש או להוסיף דפים.** מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי־קיום טוהר הבחינות.
6. אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

ב ה צ ל ח ה !

מדבקות נבחן והתאמות
ملصقة ممتحن وملاءمات

שנה السنة

חודש الشهر

מועד موعد

סמל ביה"ס

מס' תעודת הזהות

رقم المدرسة

מדבקות שאלון
ملصقة نموذج امتحان

שאלון 011271

עברית

יש להדביק כאן ↑ מדבקות נבחן (ללא שם)
يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)

אם ניתנה מחברת נוספת

إذا أعطى دفتر إضافي

* التَّعْلِيمَاتُ بِاللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ عَلَى ظَهْرِ الصَّفْحَةِ

יש לסמן במשבצת

يجب الإشارة في المربع

* التَّعْلِيمَاتُ بِاللُّغَةِ الـ

وزارة التربية والتعليم

القسم الكبير للامتحانات

الإدارة التربويّة

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعد الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على مواد مكتوبة أو شفوية.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما لا يُسمح إدخال هواتف خلوية أو أجهزة إلكترونية أخرى إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات !

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلك الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولك على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسودة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يثير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنى لكم النجاح!

עברית: לשון

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעהיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק א	—	שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס	—	20 נקודות
פרק ב	—	{ תחביר מערכת הצורות	יש לבחור ב <u>אחד</u> הפרקים	80 נקודות
פרק ג	—			
סך הכול				100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר לנבחן (עמוד 8).

ד. הוראות מיוחדות: 1. יש לקרוא את הטקסטים שבעמודים 4-7, ולענות על השאלות בגוף שאלון זה, לפי ההוראות.
2. הקפד על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

קרא את שלושת הטקסטים שלפניך. השאלות בפרקי הלשון הן בזיקה לטקסטים.

טקסט 1**למידה מטעויות: על הזכות והחובה לשגות**

מאת חגית קליימן צופן

- פסקה א כשהיה כבן שלוש נהג בני הבכור לקרוא לדובי שלו "בודי". זה הצחיק אותנו, ועד היום אנחנו זוכרים את השגיאה הזאת. אם אשאל אתכם, הקוראים, על שגיאת דיבור או על כשל לשון שהיו לכם בצעירותכם, יש להניח שמיידי תשלפו מזיכרונכם כמה כאלה. שגיאה כזו יכולה ללמד שהילד אינו חושש לומר מילים חדשות שאינן מוכרות לו, משום שהוא נענה בחיזוקים ובחינוכים מהסביבה, ואלה מעודדים אותו להמשיך ולנסות, גם אם ישגה שוב. כמו כן, אחרי החינוכים, אנו אומרים את המילה או המשפט באופן הנכון, ובכך מאפשרים לו ללמוד.
- פסקה ב עם השנים הפעוט גדל, והטעויות המקסימות האלה נכחדות בהדרגה. הילד עדיין שוגה, אך בדברים אחרים מורכבים יותר, וגם בהם הוא לומד ומתקן. בשלב מסוים, ככל שהילד גדל, מפסיקים להתפעל מן הטעויות שלו או לצחוק מהן, ומתחילים למתוח ביקורת ואפילו "להעניש" את הילד על טעויות כאלה. בבית הספר ה"עונש" הוא פסילת פתרון שתלמיד מציע בכיתה, הורדת ציון במבחן, לגלוג והקנטה מצד חברים תחרותיים ועוד.
- פסקה ג התייחסות כזו או אווירה תחרותית עלולות לדכא את הרצון להמשיך לנסות, להעמיס מטען רגשי שלילי על התלמיד ולמנוע את השתתפותו החופשית בדיון. ובמילים אחרות, התלמיד יעדיף לשמור את מחשבותיו לעצמו כדי שלא להיפגע.
- פסקה ד אף על פי שאנו חיים בתרבות שמקדשת מצוינות, אנו שוכחים שהדרך למצוינות רצופה למידה מטעויות. והינה קיבלנו מסר כפול:
- מצד אחד, כולנו יודעים שבחיים בכל למידה ועשייה יכולות להיות טעויות, ומתן אנו לומדים.
- מצד אחר, אנו דורשים מן התלמידים הצלחה, תשובות נכונות, דיוק והבעת רעיונות מלאים.
- אז מה בדיוק אני רוצה? שנקבל תשובות שגויות כתשובות נכונות רק כדי שלא להעליב את התלמיד או לדכא את היצירתיות שלו? ממש לא! אני מורה למתמטיקה ואני דורשת אמת מדעית.
- פסקה ה מטרת המאמר הזה היא להזכיר לנו את החשיבות של הטעיה במהלך הלמידה ולחדד את השאלה: איך אנחנו יכולים לעודד את תלמידינו לנסות למצוא פתרון, להביע מחשבה או לפתח רעיון יצירתי עצמאי בלי שיחששו שאם יטעו יהיה לכך מחיר כגון גיחוך, הערה, הורדת ציון?

* מעובד על פי קליימן צופן, ח' (2016). למידה מטעויות: על הזכות והחובה לשגות. הגיע זמן חינוך. אוהור מהאתר edunow.org.il.

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

פסקה ו

אם תלמיד ענה תשובה שגויה, חשוב לתרגל בכיתה תהליך רפלקטיבי⁽¹⁾. הבנה של הסיבות שהובילו אותנו לטעויות עוזרת לנו ללמוד מן הטעויות שלנו ולא לחזור עליהן. רצוי שתהליך זה יתרחש באווירה נעימה, בסבלנות ובעידוד שלנו את התלמידים. רק כך נצליח לנמק ולהסביר את החשיבה שהובילה לטעות. אם לא נאפשר לתלמידים התנסות עצמית, טעייה ואפשרות לתקן, ייחסמו היכולת ללמידה עצמאית, היצירתיות והרצון להתמודד עם למידה וקושי. יש לכך חשיבות בלימוד שפה, מתמטיקה וכמו כן מדעי הרוח והחברה. גם בחיים בכלל יש לכך חשיבות (פרט למקרים הנוגעים לבטיחות ולשמירה על החוק).

פסקה ז

כדאי גם שנהיה נחרצים פחות ביחס שלנו כלפי טעויות. אפשרויות וגישות לכך יש בשפע:

- עידוד חשיבה יצירתית — שמעתי פעם על תרגיל שנעשה בשיעור, ובו אחת המטלות הייתה לנתח שיר קצר. מטרת המטלה לא הייתה להגיע לתשובה נכונה או לא נכונה, אלא לאפשר כיווני חשיבה והנמקה יצירתיים.
- הנהגת שיח כיתתי שמשרה תחושת ביטחון, ובו הנימוק לדרך המחשבה חשוב יותר מהתשובה. רעיונות כאלה ואחרים מעודדים חשיבה והתנסות עצמית, מפחיתים את החשש מטעייה ומאמנים את התלמידים ברפלקציה.

(1) תהליך רפלקטיבי (מן המילה רפלקציה) — תהליך של התבוננות בפעולות שעשינו וחשיבה עליהן כדי לשפר אותן.

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

טקסט 2

באנו לבאס: למה רובנו מתקשים ללמוד מכישלונות?

מאת גלי וינרב

"ערבי כישלונות" הם אירועים שבהם מנהלים בכירים מספרים בגילוי לב לכאורה על הכישלונות שלהם בעבודה. התפיסה שעליה מבוססים ערבי כישלונות ושמנהלים רבים אימצו היא שמכישלונות אפשר ללמוד. המנהלים סבורים שאם הם יחקרו לעומק את הפרטים שהובילו לכישלונות שלהם הם יגלו מה השתבש ויוכלו ללמוד מהם. פרופסור איילת פישבך, פסיכולוגית וחוקרת כלכלה התנהגותית, מטילה ספק בתפיסה הזאת שהולכת ומשתרשת. בשנים האחרונות היא חוקרת מה אנחנו לומדים מכישלונות, והממצאים מפתיעים: כשאנחנו נכשלים, קשה לנו מאוד להפיק לקחים, ודווקא הנבירה בכישלון עלולה לטרפד הישגים. במחקר שערכה היא ציינה שהחברה שאנחנו חיים בה מקדשת את התהליך של למידה מכישלון, אולם בפועל התוצאה הפוכה: כישלון מונע למידה.

פסקה א

איך זה יכול להיות? הרי מן הכישלון אפשר לקבל מידע רב. מדוע איננו מצליחים להפיק אותו? התשובה, אומרת פישבך, היא שהכישלון תופס את כל תשומת הלב שלנו, ואז, במקום להתמקד בלמידה, אנחנו עסוקים בהגנה על האגו⁽¹⁾. כמו כן, כאשר אנחנו נכשלים, אנחנו עלולים לחשוב שהתחום שבו בחרנו אינו מתאים לנו ולנטוש אותו לחלוטין. במחקר נמצא שאנשים לומדים מכישלון פחות משהם לומדים מהצלחה. "כישלון הוא מעמסה גדולה על האגו", אומרת פישבך. "הוא גורם לאנשים לאבד את הקשב הנדרש ללמידה".

פסקה ג

יש נסיבות שבהן בכל זאת לומדים מכישלון. למשל, כאשר אין לנו אפשרות להימנע מביצוע משימה מסוימת, שנכשלו בה, אין לנו ברירה אלא לבחון את צעדינו וללמוד מהטעות. לדוגמה, אם אחווה כישלון שיגרור לי להרגיש שאני אימא גרועה, אנסה להפיק לקחים וללמוד מן הכישלון שחוויתי, כי אין אפשרות להפסיק להיות אימא. לעומת זאת, אם אֶכזבתי חברה, אני עלולה להחליט שאיני מתאימה להיות חברה שלה ולנתק את הקשר איתה, במקום לנסות לתקן את המצב.

פסקה ד

הכישלון צורב פחות ומלמד יותר גם כשאנחנו משוכנעים שאנחנו מתאימים למשימה והכישלון הוא רק תקלה בדרך. יש אנשים שזה באופי שלהם, והם אכן מגיעים להישגים, אך אלה אינם מייצגים את כלל האנושות. רוב האנשים זקוקים לעידוד מן הסביבה. לכן ביקורת ב"שיטת הסנדוויץ'" למשל, שבה "שותלים" משוב שלילי בין שתי מחמאות, יכולה לאפשר לאדם שהביקורת מופנית כלפיו לא רק שלא להיפגע, אלא גם להפנים אותה טוב יותר. זה תלוי, כמובן, באופן שבו המסרים החיוביים מנוסחים. הם ישפיעו לטובה אם הם ישכנעו את מקבל הביקורת שהוא עדיין בתחום המתאים לו ובדרך הנכונה, ואל לו להתייאש אלא רק להפיק לקחים וללמוד מטעותו.

פסקה ה

פסקה ו

בניסויים שנערכו נראה כי אנשים כן הצליחו ללמוד מצפייה בכישלון של אדם אחר. האמפתיה שהרגישו המשתתפים בניסויים כלפי אדם שנכשל לא הפריעה לקשב ולתפקוד שלהם כפי שהשפיעה עליהם הפגיעה באגו שלהם כאשר הם עצמם נכשלו. זוהי הוכחה נוספת שהאגו הוא הגורם הפוגע בתהליך הלימוד, וגם רמז לאופן שבו אפשר ללמוד מכישלונות. אם נהיה מודעים לקושי שיש לנו ללמוד מכישלונות של עצמנו, אולי נפתח דרכים להפיק לקחים וללמוד מן הכישלונות שלנו בלי שהאגו שלנו ייפגע.

פסקה ז

ומה בנוגע ל"ערבי כישלונות"? פישבך חושבת שהם דרך מצוינת ללמוד, כי כשאנחנו שומעים על כישלונות של אחרים אנחנו לא עסוקים בהגנה על האגו שלנו, ולכן גם אין סכנה שנתייאש מהתחום כולו.

פסקה ח

* מעובד על פי וינרב, ג' (2019). באנו לבאס: למה רובנו מתקשים ללמוד מכישלונות? גלובס. אוחזר מהאתר globes.co.il.

(1) אגו – דימוי עצמי של אדם, האופן שבו האדם רואה את עצמו ומעריך את עצמו.

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

טקסט 3

למה חשוב ללמד על כישלונותיהם של אנשים מעוררי השראה?

מאת אור ב. שמש

פסקה א

תומס אדיסון ערך יותר מאלף ניסויים כושלים עד שהצליח להפעיל נורה; הסטארט-אפ⁽¹⁾ הראשון של ביל גייטס⁽²⁾ היה כישלון חרוץ; ג'יי קיי רולינג כתבה במשך שש שנים את הספר הראשון בסדרת הארי פוטר, ו-12 הוצאות לאור דחו את ספרה; כשהיה אלברט איינשטיין ילד היו שניבאו כי "דבר לא יצמח" ממנו, שכן הוא התקשה ללמוד לדבר ולכתוב.

פסקה ב

המשותף לכל האנשים הללו הוא שהם לא הפסיקו לנסות. הכישלונות והקשיים לא עצרו בעדם, והם לא נכנעו גם כשאנשים בסביבתם אמרו שהם לעולם לא יצליחו. למרות הקשיים הרבים שעימם התמודדו כל האנשים הללו, רוב הידע שלנו על אודותיהם הוא בנוגע להצלחותיהם ולהישגיהם הגדולים.

פסקה ג

לרוב איננו חושבים על המאמץ, על הקשיים ועל הכישלונות בדרך להצלחה. אנו נוטים להאמין שגיבורינו מוכשרים במיוחד, ואם לא נתעמק בסיפור חייהם, נחשוב שדרכם לפסגה הייתה סלולה רק בזכות יכולותיהם המופלאות. אך למעשה ההצלחה של מרבית האנשים הללו הייתה בזכות הנחישות, ההתמדה והמאמץ שלהם, לא פחות מבזכות הכישרון.

פסקה ד

אף על פי שהמציאות מוכיחה כי למאמץ ולהתמדה יש לעיתים תרומה רבה יותר להצלחה משיש לכישרון, האמונה שהאנשים המצליחים הם רק אלה שיש להם כישרון הולכת ומתחזקת. אמונה זו מתחזקת מפני שלרוב איננו מודעים לקשיים ולכישלונות של גיבורינו. מתוך אמונה זו אנו סוגדים להצלחה ללא מאמץ, ומניחים שאם אנו צריכים להתאמץ כדי להצליח בתחום מסוים, כנראה אנחנו לא מספיק טובים בו.

פסקה ה

מחקרים מראים כי כששואלים תלמידים בנוגע להשקעה בלימודים ולעבודה קשה, רובם יענו כי הן חשובות להצלחה. עם זאת בנוגע לעצמם, מתברר שלעיתים קרובות הם נמנעים מללמוד מקצועות מסוימים, למשל מתמטיקה, מדעים ותכנות, גם אם מקצועות אלה מעניינים אותם ונראים להם חשובים לעתידם, משום שהם סוברים שאין להם כישרון בתחום. הם אומרים משפטים כמו "אין לי ראש מתמטי" או "אני יותר הומנית". תלמידים שמאמינים שצריך כישרון ייחודי כדי להצליח, יראו בכל כישלון וקושי הוכחה שהם אינם כישרוניים במיוחד, ולכן הם לא ירצו להתאמץ וישקיעו פחות בלמידה.

פסקה ו

חוקרים ואנשי חינוך בכל העולם מנסים להתמודד עם הבעיה שרוב התלמידים מאמינים כי כישרון חשוב יותר ממאמץ. מחקר חדש מציע פתרון פשוט לבעיה, וכל מורה יכול ליישם אותו בקלות רבה. החוקרים החליטו לבדוק מה יקרה אם ילמדו את התלמידים לא רק על הצלחותיהם ועל תגליותיהם של האנשים הדגולים, אלא גם על הכישלונות שלהם, הקשיים שעימם התמודדו והדרכים שבהן הם פעלו כדי להתמודד עם הקשיים וללמוד מן הכישלונות הללו. החוקרים רצו לבדוק אם כשהתלמידים ילמדו שגם לאנשים מעוררי השראה יש חסרונות ומגבלות, ושהם התאמצו והתמודדו עם ביקורות, עלבונות וכישלונות צורבים – תשתנה דעתם בנוגע לדרך להצלחה.

פסקה ז

החוקרים מצאו שהלמידה על כישלונות של מדענים מעוררי השראה גרמה לתלמידים לחוש מוטיבציה ללמוד מדע, להאמין ביכולתם ולהגיע להישגים בטווח הארוך. לעומת זאת, למידה שהתמקדה רק בהצלחותיהם של המדענים לא שיפרה את הישגי התלמידים ואת אמונתם ביכולתם, ולעיתים אף נפגעה המוטיבציה של התלמידים ללמידה.

פסקה ח

בלמידה על הקשיים והכישלונות של האנשים מעוררי השראה התלמידים מקבלים מודל לחיקוי המדגים את הרעיון כי המאמץ משתלם וכי כישלון וקושי הם בלתי נמנעים בדרך להצלחה.

* מעובד על פי שמש, א"ב (2017). למה חשוב ללמד על כישלונותיהם של אנשים מעוררי השראה? הגיע זמן חינוך. אוחזר מהאתר edunow.org.il.

(1) סטארט-אפ – חברה שהוקמה תוך זמן קצר כדי לפתח רעיון או מוצר ייחודיים, לרוב בתחום הטכנולוגיה העילית (היי-טק). בעברית: חברת הִזְנָק.

(2) ביל גייטס – יזם, איל הון, סופר ונדבן אמריקני. בשנת 1975 ייסדו גייטס ופול אלן את מיקרוסופט, שנהפכה לחברת התוכנה הגדולה בעולם.

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

דף עזר לנבחן

טבלת התנועות

התנועות הקטנות	התנועות הגדולות	התנועות החטופות
a פתח	קמץ	חטף פתח
e סגול	צירי חסר י צירי מלא	חטף סגול
i חיריק חסר	חיריק מלא	
o קמץ קטן	חולם חסר חולם מלא	חטף קמץ
u קובוץ	שורוק	

טבלת הגופים

גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי
יחיד	מדבר	נוכח
יחידה	מדברת	נוכחת
רבים	מדברים	נוכחים
רבות	מדברות	נוכחות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיזוי, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחד/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורכב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

משפטים בעלי מבנה מיוחד: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד, ויתור, תנאי

תורת הצורות

בנייני הפועל: קל-פעל (פעל), נפעל (נפעל), הפעיל (הפעיל), הפעל (הופעל), פעל (פיעל), פעל (פועל), התפעל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פ"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפי"י)

גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"י/ו (נפ"י/ו), נחי ל"י/ה (נל"י/ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו/י (נע"ו/י)

גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הלחם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

פרק א: חובה — שם המספר ואותיות השימוש (20 נקודות)

ענה על שאלה 1 שלפניך.

1. לפניך שני קטעים ובהם שמות מספר מודגשים — מקצתם תקינים ומקצתם שגויים. כתוב מעל כל אחד משמות המספר השגויים את צורתו התקינה.

כישלונות מפורסמים

אם תחפשו בגוגל "כישלונות מפורסמים", תקבלו יותר מ**חמשים ואחת** מיליון תוצאות. מבין הכישלונות המפורסמים ומעוררי ההשראה תוכלו למצוא את **חמשת** העובדות המרתקות האלה: וולט דיסני, יוצר דמותו של מיקי מאוס שזכה ב**עשרים ושניים** פרסים, פוטר מעבודתו בתפקיד עיתונאי בטענה שהוא אינו יצירתי מספיק ואין לו רעיונות מקוריים; אברהם לינקולן, הנשיא ה**שש** **עשרה** של ארצות הברית, הובס בכמה מערכות בחירות עד שזכה בבחירות לנשיאות, והושבע לנשיא בשנת **אלף שמונה מאות ששים ואחת**; מספר הפעמים שבהן נדחה ספרו הראשון של דוקטור סוס גדול ביותר מ**שנים** ממספר הפעמים שבהן נדחה הספר הראשון בסדרת "הארי פוטר"; שחקן הכדורגל הארגנטינאי ליונל מסי הודח מנבחרת הכדורגל שבה שיחק כשהיה בן **אחד עשרה** בשל קומתו הנמוכה. לימים נהפך מסי לאחד מגדולי הכדורגלנים בכל הזמנים; ג'יימס דייסון, שהמציא את שואב האבק המפורסם, ערך **חמשת אלפים מאה עשרים וששה** ניסיונות עד שהצליח לבנות אב-טיפוס לשואב האבק שלו.

הידעתם?

ערבי כישלונות נערכים כיום ב**מאתים חמשים וארבעה** ערים שונות ברחבי העולם.

בישראל נערך ערב כישלונות ב**שלישי** במאי 2020, ולכל אחד מן המשתתפים הוקצו שבע דקות כדי לספר על הכישלון האישי שלו.

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

לפניך שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
בחר בפרק שלמדת: בפרק ב – תחביר או בפרק ג – מערכת הצורות.
בפרק שבחרת ענה על השאלות לפי ההוראות.

ציין את שם הפרק שבחרת: _____

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

פרק ב: תחביר (80 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על ארבע שאלות.

ענה על ארבע מן השאלות 2-6 (לכל שאלה – 20 נקודות).

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

2. א. לפניך שני משפטים II-I.

I. עם השנים הפעוט גדל, והטעויות המקסימות שלו נכחדות בהדרגה. _____

II. בשלב מסוים אנו מפסיקים להתפעל מן הטעויות שלו או לצחוק מהן. _____

- ציין ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו.
- אם המשפט מורכב, תחם את הפסוקית או הפסוקיות שבו; אם המשפט הוא משפט איחוי, תחם את איבריו.

ב. לפניך משפט מורכב.

אף על פי שאנו חיים בתרבות שמקדשת את המציאות, אנו שוכחים שהדרך למציאות רצופה למידה מטעויות.

(1) תחם את הפסוקיות במשפט, וציין מעל כל פסוקית את התפקיד התחבירי שלה.

(2) על פי המשפט, כתוב שתי עובדות על מציאות. נסח כל עובדה במשפט פשוט.

- _____
- _____

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

3. א. לפניך שלושה משפטים מורכבים ובהם המילית **כי** מוגדלת.

I. מניסויים שנערכו עולה **כי** אנשים הצליחו ללמוד מצפייה ב**כישלון** של אדם אחר.

II. פישבך חושבת שערכי כישלונות מאפשרים למידה מכישלונות **כי** במהלכם אנו לא עסוקים בהגנה על האגו.

III. מוריו של אלברט איינשטיין לא יכלו לנבא **כי** איינשטיין יהיה אחד הגאונים בהיסטוריה, שכן הוא התקשה בלימודים.

(1) בכל אחד מן המשפטים תחם את הפסוקית הפותחת במילית **כי**, וציין מעל הפסוקית שתחמת את התפקיד התחבירי שלה במשפט.

(2) ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המסומנות בקו במשפטים I ו-II.

במשפט I: כישלון
במשפט II: למידה
על האגו

ב. לפניך משפט.

בישראל נערכים "ערבי כישלונות" — אירועים שבהם מנהלים בכירים בחברות מספרים בגילוי לב לכאורה על הכישלונות שלהם.

(1) העתק את ההסגר מן המשפט.

(2) הסבר את תפקידו של ההסגר במשפט זה.

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

4. א. לפניך חמישה משפטים.

- I. נבירה בכישלון יכולה דווקא לטרפד הישגים.
 - II. הסטארט-אפ הראשון של ביל גייטס היה כישלון חרוץ.
 - III. איך שני הדברים האלה עולים בקנה אחד?
 - IV. האמונה באנשים מוכשרים הולכת ומתחזקת.
 - V. באימון היומי שלה היא הולכת ורצה במסלול קבוע בפארק.
- (1) הקף את מספרי המשפטים שהנשוא בהם הוא נשוא מורחב.
 - (2) ציין את מספריהם של המשפטים שלא הקפת, וציין את סוג הנשוא בכל משפט.

(3) במה שונה משמעות המילה "הולכת" במשפט IV ממשמעות המילה "הולכת" במשפט V?

ב. לפניך שלושה ציטוטים בנוגע לכישלון.

- I. כישלון הוא מעקף. הוא אינו רחוב ללא מוצא. (זיג זיגלר)
- II. כל ההצלחות בחיים אינן אלא כישלונות שהוחמצו. (רומן גארי)
- III. להצלחה אבות רבים — הכישלון יתום. (עממי)

(1) כתוב את ציטוט I במבנה "אין... אלא...".

(2) כתוב את ציטוט II במשפט במבנה רגיל (לא במבנה "אינו... אלא...").

(3) המר את ציטוט III במשפט איחוז, ובו במקום הקו המפריד תהיה מילת קישור המבטאת קשר לוגי של השוואה.

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

5. א. לפניך משפט.

בסמסטר האחרון של השנה ניגשתי שוב לבחינה שנכשלת בה בסמסטר הראשון, והצלחתי בה לאחר שלמדתי מהטעויות שלי בבחינה הראשונה.

פרק את המשפט לארבעה משפטים פשוטים, לפי הסדר הכרונולוגי.

I.

II.

III.

IV.

ב. לפניך קטע שהושמטו ממנו מילות הקישור. הוסף בו את מילות הקישור המתאימות לפי הקשר הלוגי שבסוגריים.

אפשר להניח ש (ויתור) ממש תתאמצו, תתקשו לחשוב על אנשים שנהנים להיכשל, (סיבה) בחברה ההישגית והתחרותית שלנו אנו מכוונים להצלחה (הוספה) לסלידה מכישלון. משחר ילדותנו מחנכים אותנו לראות בחוסר הצלחה (ברירה) באי-עמידה ביעדים תוצאה של פגם בהתנהלותנו או באישיות שלנו. (ויתור) (תנאי) תשאלו יועצים ארגוניים ופסיכולוגים, הם יאמרו לכם שכישלון הוא כוח מניע מן החזקים שבנמצא.

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

6. א. לפניך ארבעה משפטים.

I. זו טעות חמורה.

II. טעות זו חמורה.

III. חשבתי שטעיתי בשאלה הקודמת, אך התברר שטעיתי בזו.

IV. הטעות החוזרת הזו במבחני התלמידים חוזרת גם בכתבתם ברשתות החברתיות.

(1) ליד כל משפט ציין את התפקיד התחבירי של המילה זו.

(2) • ציין את התפקיד התחבירי של המילה "טעות" במשפט I.

• ציין את התפקיד התחבירי של המילה "טעות" במשפט II.

(3) לפניך משפט IV, ובו המילה "חוזרת" מסומנת בקו.

IV. הטעות החוזרת הזו במבחני התלמידים חוזרת גם בכתבתם ברשתות החברתיות.

ציין מעל כל מילה המסומנת בקו את חלק הדיבור שלה (לא את התפקיד התחבירי).

ב. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם המילה "נעשתה" מסומנת בקו.

I. תחושת הכישלון נעשתה בלתי נסבלת ככל שהתרבו הכישלונות.

II. הטעות נעשתה בהיסח הדעת.

(1) בכל אחד מן המשפטים, I-II, ציין מעל המילה "נעשתה" את התפקיד התחבירי שלה.

(2) כתוב בעבור כל אחד מן המשפטים מילה שיכולה להמיר את המילה "נעשתה" המסומנת בו תוך שמירה

על משמעות המשפט.

משפט I: _____ משפט II: _____

لا تكتب في هذه المنطقة

لا لכתוב באזור זה

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

פרק ג: מערכת הצורות (80 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על ארבע שאלות.

ענה על ארבע מן השאלות 7-11 (לכל שאלה – 20 נקודות).

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

7. א. לפניך קטע, ובו מילים מודגשות.

מצד אחד אנו יודעים שבכל עֲשִׂיה יכולות להיות טעויות ומהן אפשר ללמוד, ומצד אחר אנו דורשים מן התלמידים הצלחה, תְּשׁוּבוֹת נְכוֹנוֹת וְהַבָּעַת רעיונות מלאים. אז מה בדיוק אני רוצה? שנקבל תשובות שְׂגוּיוֹת כתשובות נכונות רק כדי שלא להעליב את התלמיד או לְדַכֵּא את היצירתיות שלו? ממש לא!

בטבלה שלפניך ציין את השורש של כל מילה, וכתוב מילה נוספת על פי ההנחיות.

	עֲשִׂיה	תְּשׁוּבוֹת	נְכוֹנוֹת	הַבָּעַת	שְׂגוּיוֹת	לְדַכֵּא
השורש						
כתוב מילה לפי ההנחיה	שם עצם אחר מאותו השורש	פועל בבניין הפעיל מאותו השורש	פועל בבניין פיעל מאותו השורש	פועל בבניין קל מאותו השורש	שם פועל מאותו השורש ובאותו הבניין	פועל מאותו השורש ובאותו הבניין, בזמן עתיד ובגוף מדבר

ב. לפניך שלושה משפטים, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

- כשילד נִעְנָה בחיזוקים ובחיוכים מהסביבה, הוא אינו חושש לומר מילים חדשות.
- המורה נִעְנָה לבקשת התלמידים לדחות את המבחן.
- מה נִעְנָה לילד כשישאל אותנו אם הוא הצליח או נכשל?

(1) ציין את השורש המשותף לשלושת הפעלים המודגשים.

(2) ציין ליד כל משפט את הזמן של הפועל המודגש בו.

(3) שלושת הפעלים המודגשים מתחילים באות נו"ן המשמשת בהם מוספית (תחילית).

• הקף את הפועל היוצא דופן מבחינת תפקיד האות נו"ן המוספית.

• ציין את תפקיד האות נו"ן המוספית בפועל שהקפת.

• ציין את תפקיד האות נו"ן המוספית המשותף לשני הפעלים האחרים (שלא הקפת).

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

8. א. לפניך קטע, ובו מילים מודגשות.

החוקרים גילו שהלמידה על כישלונות של מדענים **מעוררי** השראה גורמת לתלמידים **לחוש** מוטיבציה ללמוד מדע, להאמין ביכולתם, והיא **ממריצה** אותם **להגיע** להשגים גבוהים יותר בטווח הארוך. בלמידה כזאת המדענים מעוררי ההשראה משמשים עבור התלמידים מודל **לחקוי** המדגים את הרעיון כי המאמץ **משתלם** וכי כישלון ו**קשי** הם בלתי נמנעים בדרך להצלחה.

(1) בטבלה שלפניך מיינ את המילים המודגשות לפי הגזרות.

מילים בגזרת החסרים	מילים בגזרות הנחים	מילים בגזרת השלמים

(2) העתק את המילים שמיינת לגזרות הנחים, וציין את ה**שורש** של כל אחת מהן.

ב. לפניך שני צירופים, ובכל צירוף יש מילה מודגשת.

פיתוח **יצירתיות**, כיווני חשיבה **יצירתיים**

לפניך משפטים המתארים את דרכי ההיווצרות של כל אחת מן המילים המודגשות.

בכל משפט השלם את המידע החסר, ו**הקף** את האפשרות הנכונה מבין שתי האפשרויות המוצעות בו.

• המילה **יצירתיות** נוצרה כך:

למילה **יצירתי** נוסף הצורן _____, סוג הצורן הוא צורן נטייה / צורן גזירה, ומשמעותו היא _____.

• המילה **יצירתיים** נוצרה כך:

למילה **יצירתי** נוסף הצורן _____, סוג הצורן הוא צורן נטייה / צורן גזירה, ומשמעותו היא _____.

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

9. א. לפניך שלושה זוגות של משפטים, ובכל משפט יש פועל מודגש.

זוג 1: הניסוחים של השאלות **מְטַעֵים** את התלמידים. _____

המורה לתנ"ך **מְטַעֵים** כהלכה את המילים בפסוק. _____

זוג 2: התלמידה **טָעְתָה** בפתרון התרגיל. _____

חברתי **עָטְתָה** מסכה. _____

זוג 3: הילדים **יָטְעוּ** עצים לרגל ט"ו בשבט.

על התלמידים לפתח רעיונות יצירתיים בלי לחשוש שאם **יָטְעוּ** יהיה עליהם לשלם מחיר.

(1) בכל זוג יש פועל מן השורש ט-ע-י/ה ופועל משורש אחר. בכל זוג — ציין מעל הפועל מן השורש האחר את השורש שלו.

(2) בזוגות 1 ו-2 ציין ליד כל משפט את שם הפועל של הפועל המודגש בו.

(3) כתוב את הבניין המשותף לשני הפעלים בכל זוג.

זוג 1: _____ , זוג 2: _____ , זוג 3: _____

(4) כתוב את שם הפעולה באותו הבניין של כל אחד מן הפעלים שלפניך.

עָטְתָה _____

יָטְעוּ _____

ב. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם שני פעלים מודגשים. בכל משפט הקף את הפועל המתאים למשמעות המשפט.

(1) במחקר החדש החוקרים **נוֹכְחִים** / **נוֹכְחִים** לדעת כי קשה לנו ללמוד מן הכישלון שלנו, אבל מכישלונות של אחרים אנחנו מצליחים ללמוד.

(2) תוצאות המחקר לא **הוֹתִירוּ** / **הִתִּירוּ** ספק: כאשר אנחנו נכשלים קשה לנו מאוד להפיק לקחים.

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

10. א. לפניך קטע, ובו מודגשות המילים: למידה, גיחוך, הקנטה.

מטרת המאמר היא להזכיר לנו את החשיבות של הטעייה במהלך ה**לְמִידָה** ולחדד את השאלה: איך אפשר לעודד את תלמידינו להציע פתרונות בלי שיחששו מפסילתם, ואיך למנוע מהם את החשש שאם יטעו ישלמו על כך מחיר כגון **גִּיחוּךְ**, הערה, הורדת ציון במבחן, לגלוג, ה**קִנְטָה** מצד חברים.

העתק מן הקטע לטבלה שלפניך שתי מילים נוספות באותו משקל של כל אחת מן המילים המודגשות.

מילים במשקל המילה לְמִידָה	מילים במשקל המילה גִּיחוּךְ	מילים במשקל המילה הִקְנָטָה
I. _____	I. _____	I. _____
II. _____	II. _____	II. _____

ב. לפניך ארבע קבוצות מילים שבכל אחת מהן יש מילה היוצאת דופן מבחינת השורש.

בכל קבוצה הקף את המילה היוצאת דופן מבחינת השורש, וציין את השורש שלה.

- קבוצה 1: תַּחְלוּאָה, מַחְלַת השפעת, חוֹלִים, מַחִילָה (סליחה) _____
- קבוצה 2: רְשוּת, הִרְשָׁאָה, מוֹרֶשֶׁת, רְשִׁיוֹן _____
- קבוצה 3: שָׁב, שִׁיבָה, מוֹשְׁבָה, תִּישְׁבוּ _____
- קבוצה 4: הוֹרָה יחידני, הוֹרָאָה, נוֹרָה, יִירוּ _____

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

11. א. לפניך הזמנה ל"ערב כישלונות".

נכשלים ומתגברים בספריית "בית אריאלה" — ערב כישלונות

זה יקרה ביום שלישי 24 באוקטובר בשעות 19:30-21:30 — אירוע מיוחד בהשתתפות יוצרים, סופרים ואומנים בבית אריאלה!

ושוב אנחנו כאן, מדברים איתכם על כישלון. באירוע יופיעו שלושה דוברים, שכל אחד מהם יספר לכם על הכישלון האישי שלו, כישלון שממנו הוא למד והתפתח, ובמבט לאחור נהפך עבורו ליתרון.

אחת הדוברות באירוע היא סמדר שיר. שיר כתבה יותר מ-400 ספרים. היא סופרת, עיתונאית, מחזאית ופזמונאית. דובר נוסף הוא ליאור פרנקל, יזם וסופר. ספרו האחרון נהפך במהרה לרב-מכר. הדובר השלישי הוא עיתונאי, תסריטאי, עורך, סופר ישראלי ומנחה סדנאות כתיבה — עומר ברק. עומר ברק כתב את אחד מרבי המכר של שנת 2017 "לחוץ חתונה".

(1) בקטע יש שימוש רב בשמות של בעלי מקצוע שנוצרו בדרכי תצורה שונות. העתק מן הקטע —

- שלושה שמות של בעלי מקצוע שנגזרו בצורות הבינוני: _____
- שם של בעל מקצוע שנוצר בדרך של בסיס וצורן סופי: _____
- שם של בעל מקצוע שנוצר בדרך של שורש ומשקל (לא במשקלי הבינוני): _____

(2) בקטע יש שימוש בשמות תואר שנוצרו בדרכי תצורה שונות. העתק מן הקטע —

- שם תואר בצורת הבינוני: _____
- שם תואר שנוצר בדרך של בסיס וצורן סופי: _____

(3) העתק מן הקטע שם עצם במשקל קטלון (קטלון): _____ ושם עצם במשקל קטלון: _____

(4) העתק מן הקטע שני שמות עצם המסתיימים בצורני נטייה שונים זה מזה, וציין את המשמעות של כל אחד מצורני הנטייה בשמות שהעתקת.

ב. לפניך רשימת מילים. הקף את ארבע המילים שנוצרו בדרך של שורש ומשקל.

מִדְעוֹ, שְׁמֵרוֹ, מְנַהֲלוֹ, בְּדָרוֹ, קִבְּלוֹ, בִּכְיוֹ, שִׁיאוֹ אולימפי

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

טיוטה

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

עברית: לשון, חורף תשפ"א, מס' 11271

טיוטה

[illegible]

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

מדבקת משגיח

ملصقة مراقب

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"
"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالتجّاح، مجلس الطّالاب والشّبيبة القطري"